

Nodokļu sekas izsniegtajiem aizdevumiem

Tuvojas gada pārskatu sagatavošanas laiks, un viens no priekšdarbiem ir veikt inventarizāciju, kuras mērķis ir uzņēmuma mantas faktiskā stāvokļa un uzņēmuma saistību pārbaude konkrētā datumā (Grāmatvedības likums 3. nodaļa). Viens no bilances posteņiem, kuram jāveic inventarizācija, ir debitori, tāpēc rakstā tiks aplūkoti izsniegtie aizdevumi.

Aizdevumu izsniegšana fiziskajai personai, valdes loceklim, darbiniekam

Likumā «Par iedzīvotāju ienākuma nodokli» 3. pantā ir teikts, ka ar nodokli apliekamais objekts ir ienākumam pielīdzināmi aizdevumi. Tie ir aizdevumi, kurus ir izsniegusi SIA, IK, IU, ZsS, Zvj, kooperatīvā sabiedrība, nerezidenta pastāvīgā pārstāvniecība, biedrība, nodibinājums, organizācija, fiziskā persona, kas reģistrējusies VID kā saimnieciskās darbības veicēja fiziskajai personai.

Ienākumam pielīdzina aizdevumu (tā daļu), ko fiziskā persona (kas aizdevumu neņem saimnieciskās darbības ietvaros) nav atmaksājusi sešu mēnešu laikā pēc aizdevuma līgumā noteiktā aizdevuma atmaksas termiņa, bet ne ilgāk kā 66 mēnešu laikā no aizdevuma izsniegšanas dienas.

Aizdevumu izsniegšanu un aplikšanu ar nodokli regulē gan likums «Par iedzīvotāju ienākuma nodokli», gan Uzņēmumu ienākuma nodokļa likums. Bet jāpatur prātā, ka likuma «Par nodokļiem un nodevām» 4. pants nosaka: «Iedzīvotāju ienākuma nodoklis un uzņēmumu ienākuma nodoklis veido vienotu ienākuma nodokļu sistēmu. Vienu un to pašu ienākumu nevar aplikēt vienlaikus ar iedzīvotāju ienākuma nodokli un uzņēmumu ienākuma nodokli, ja konkrētā nodokļa likumā nav noteikts citādi». Tādējādi tiek novērsta dubultā nodokļu uzlikšana vienam un tam pašam ienākuma veidam. Tomēr ir arī gadījumi, kuros dubultā nodokļu uzlikšana ir pieļaujama. Viens no tādiem piemēriem ir atspoguļots Valsts ieņēmumu dienesta (VID) 2021. gada septembra uzziņā Nr. 30.1-8.7/8.7/143065, kur

komersantam, izmaksājot procentu ienākumu fiziskajai personai, tie appliekas gan ar uzņēmumu ienākuma nodokli (UIN), gan ar iedzīvotāju ienākuma nodokli (IIN).

Rakstā atspoguļotā informācijas neattiecas uz aizdevumiem, kurus izsniegusi kredītiestāde, krājaizdevumu sabiedrība, kapitālsabiedrība, kura saņēmusi speciālu atļauju (licenci) patērētāja kredīšanas pakalpojumu sniegšanai, jo tie netiek klasificēti kā ienākumam pielīdzināmi aizdevumi.

PIEMĒRS

Uzņēmums SIA CCC izsniedzis aizdevumu fiziskajai personai 2024. gada 5. martā, atmaksas termiņš 2026. gada 5. marts (24 mēneši). Aizdevums līgumā noteiktajā termiņā netiek atmaksāts. Aizdevumu pielīdzina ienākumam 30. mēneša (24 mēneši termiņš + 6 mēnešu laikā pēc aizdevuma līgumā noteiktā aizdevuma atmaksas termiņa) pēdējā dienā, t.i., 2026. gada 30. augustā. Ja aizdevuma līguma atmaksas termiņš būtu 60 mēneši (nevis 24 mēneši), tad aizdevumu pielīdzinātu ienākumam pēc 66 mēnešiem, ja tas vai tā daļa netiktu atgriezta.